

ВИЩА МАТЕМАТИКА

для студентів ОКР “Бакалавр”

галузь знань – 12 «Інформаційні технології»

спеціальність – 122 «Комп’ютерні науки та інформаційні технології»

Автор:

Доцент кафедри вищої та прикладної математики

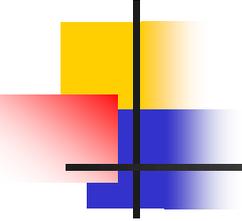
Шостак Сергій Володимирович

Тема 4: Векторна алгебра.

Основні поняття

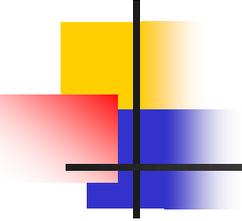
- 1. Поняття вектора як напрямленого відрізка**
- 2. Лінійні операції над векторами**
- 3. Величина напрямленого відрізка.
Координатна вісь.**
- 4. Поняття проєкції вектора на вісь.**
- 5. Властивості проєкцій вектора на вісь**
- 6. Вектор у декартовій системі координат**

Скалярні величини

Числа, довжина відрізка,
температура, маса, шлях, робота
тощо

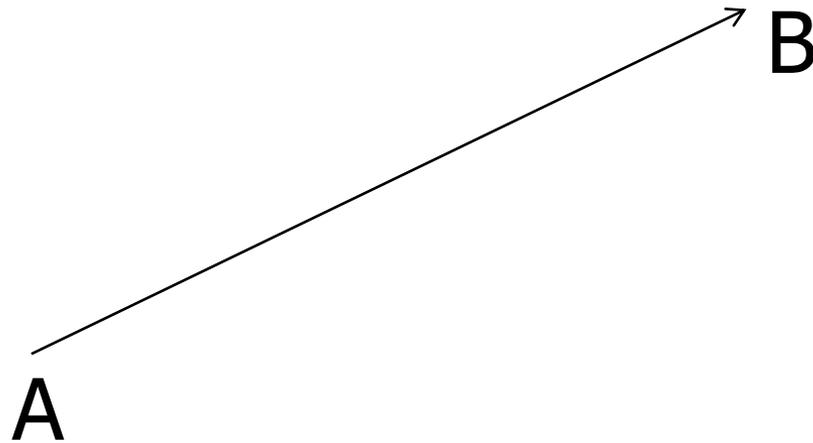

Векторні величини

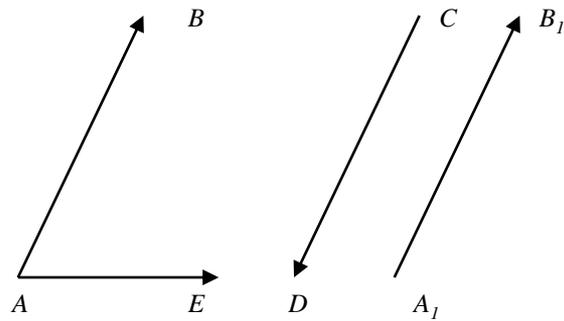

Сила, швидкість, струм,
прискорення, тощо.

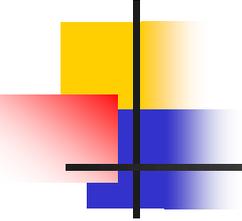
Вектор – напрямлений відрізок

Колінеарні вектори

$$|AB| \parallel |CD| \parallel |A_1B_1|$$

Рівні вектори AB і A_1B_1

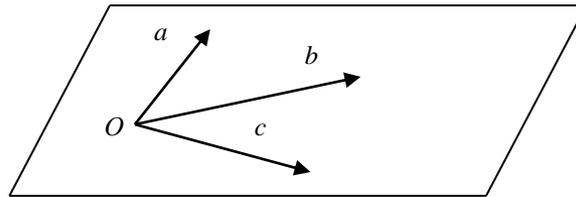
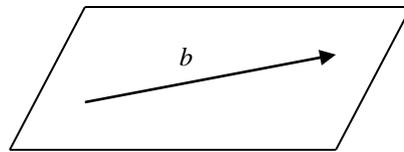
---

1. мають рівні модулі: $|AB| = |A_1B_1|$

2. колінеарні: $AB \parallel A_1B_1$,

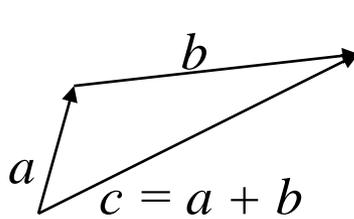
3. співнапрямлені.

Компланарні вектори

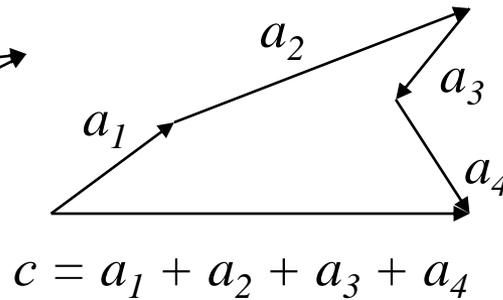

a, b, c компланарні

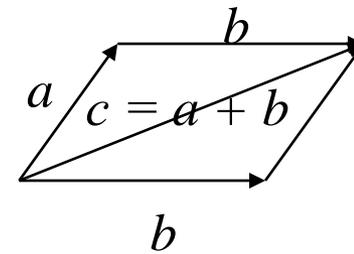
Додавання векторів

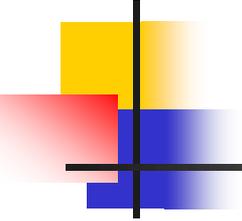
Правило
трикутника

Правило
многокутника

Правило
паралелограма

Добуток вектора a на дійсний скаляр λ

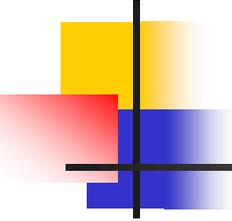

$$c = \lambda a$$

$$1. |c| = |\lambda| \cdot |a|$$

$$2. c \parallel a;$$

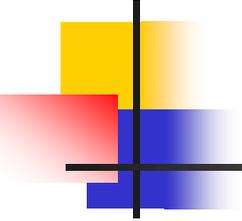
3. якщо $\lambda > 0$, то вектори c і a
співнапрямлені, а якщо $\lambda < 0$, то вектори
 c і a протилежно спрямовані

Лінійна комбінація векторів

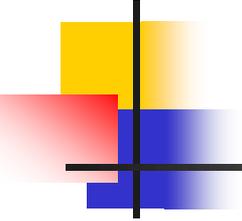
$$c = \lambda_1 a_1 + \lambda_2 a_2 + \dots + \lambda_i a_i + \dots + \lambda_n a_n = \sum_{i=1}^n \lambda_i a_i.$$

Умова колінеарності векторів a і b

$$a = \lambda b$$

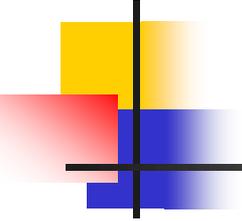
Вектор a^0 орт вектора a

---

1) $|a^0| = 1$

2) $a^0 \parallel a$

3) a^0 співнапрямлений із a

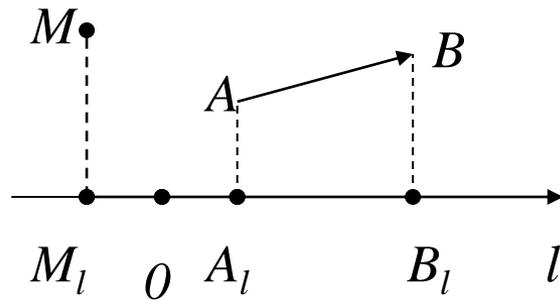

Умова компланарності векторів a, b, c

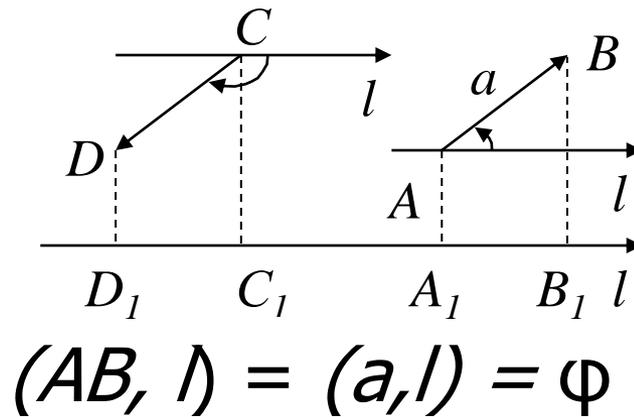
$$c = \lambda_1 a + \lambda_2 b$$

Проекція вектора на вісь

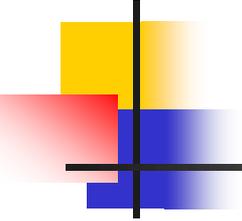
$$\text{Пр}_l AB = A_l B_l$$

Кут між вектором і віссю

Властивість 1 проєкції вектора на вісь

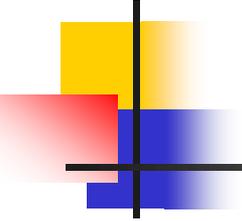
$$np_a = |a| \cos(a, l) = |a| \cos \varphi$$

Властивість 2 проєкції вектора на вісь

$$\begin{aligned} \text{pr}_l(a + b + c) &= \\ &= \text{pr}_l a + \text{pr}_l b + \text{pr}_l c = \\ &= a_l + b_l + c_l \end{aligned}$$

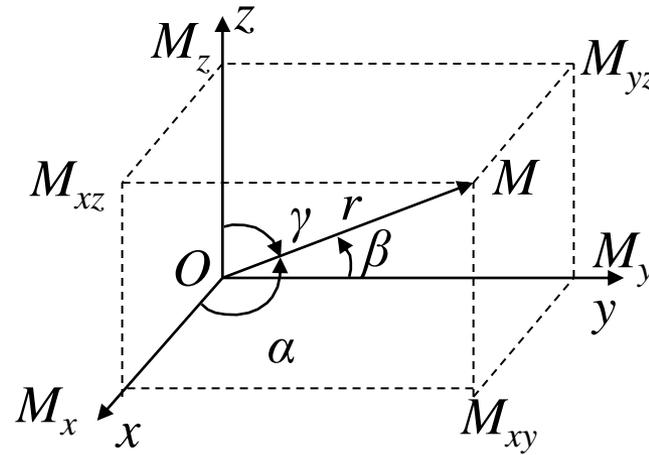

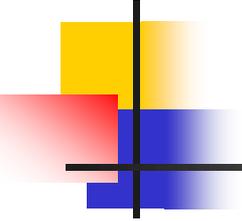
Властивість 3 проєкції вектора на вісь

$$pr_1 \lambda a = \lambda pr_1 a$$

Вектор у декартовій системі координат

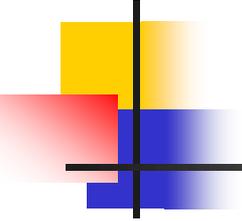
Напрямні косинуси вектора

$$\cos (r, Ox) = \cos \alpha = x/|r|,$$

$$\cos (r, Oy) = \cos \beta = y/|r|,$$

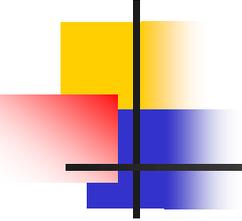
$$\cos (r, Oz) = \cos \gamma = z/|r|.$$

Співвідношення між напрямними косинусами

$$\cos^2 \alpha + \cos^2 \beta + \cos^2 \gamma = 1$$

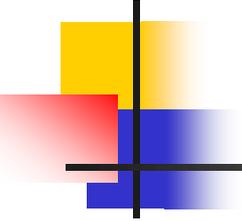
Координати вектора

$$\text{пр}_{Ox} r = x = |r| \cos \alpha;$$

$$\text{пр}_{Oy} r = y = |r| \cos \beta;$$

$$\text{пр}_{Oz} r = z = |r| \cos \gamma$$

Контрольні запитання

- Скалярні і векторні величини
- Означення вектора.
- Нульовий вектор. Одиничний вектор.
- Орт вектора.
- Колінеарні і компланарні вектори.
- Рівні вектори.
- Додавання векторів. Правило трикутника. Правило паралелограма. Правило многокутника.
- Множення вектора на число.
- Прямокутна система координат в просторі.
- Проекція вектора на вісь.
- Кут між двома векторами.
- Властивості проєкцій векторів.
- Координати вектора.
- Напрямні косинуси вектора.